

KULTUR & NÖJE

SUNDSVALLS TIDNING, 851 72 SUNDSVALL. FAX: 060-619794. kultur@st.nu/noje@st.nu

Kulturredaktör:
Susanne Holmlund
susanne.holmlund@st.nu
060-197278

Nöjesredaktör:
Janne Hallman
janne.hallman@st.nu
060-197170

Redigering: Eva Niemelä

Verk av da Vinci premiärvisas i Milano

En stor samling skrifter och teckningar av den italienske renässansmålaren, uppfinnaren och ingenjören Leonardo da Vinci kommer att visas för första gången i Milano i norra Italien. Samlingen som kallas "Codex Atlanticus", består av 1 119 sidor och producerades av da Vinci mellan

åren 1478 och 1518, uppger nyhets-byrå AFP. Arrangörerna delar upp utställningen i 24 delar, den första öppnar den 10 september. Den sista utställningsdelen visas först 2015. "Codex Atlanticus" finns för närvarande bevarad på Biblioteca Ambrosiana i Milano. (TT Spektra)

Döden - ett modigt tema

STÖDE MUSIKVECKA

Människan och döden: Gunilla Nyroos och Lennart Hjulström, uppläsning Melinda Paulson, mezzosopran Matthias Wächter, violin Mario de Secondi, cello Lars Jönsson, piano Musik av Lennart Westman (uruppförande), Johannes Brahms och Edvard Grieg

I att framkalla många och skilda känslor kan inget tävla med födelse och död. Under Stöde musikvecka fick döden, djärvt nog, en egen temakväll i form av en meditationskonsert på fredagen. Och mycket riktigt blev det de många känslornas afton.

Under julis milda kvällsöl är det svårt att känna sorg. Men stillhet, respekt och högtidlighet går bra: här bröt inga applåder stämningen, ljus brann och den uppsluppenhet som brukar spira ur en föreställning med skickliga artister var vänligt nedtonad.

Och att döden kan slå till i det mest leende liv visste Carl Michael Bellman. Mitt i glädjen över den nyfödde sonen Carl rycktes tvååriga Elis bort i sjukdom, och Bellmans vaggvisa till Carl är starkt färgad av vetskapen att dagarna är räknade. Över den visan, tonsatt av Beethoven, skrev Stöde-tonsättaren Lennart Westman sitt verk "Lille Carl".

Här målade försiktiga toner och arpeggion dödens ödslighet, som öar på ett hav i dis, innan de övergick i en sorts satirisk, gäckande dans, likt det svarta kaoset i Bellmans inre. Sångstämman tycks representera ordningen, som mot slutet tilltar och föder ett frö till framtid, om än inte till självklar glädje. Musiken var full av infall och idéer; ett modernt requiem som väl fångar det komplexa i vår upplevelse av döden kontra livet.

En som tydligt gestaltade många färger på dödens känslopalett var sångerskan Melinda Paulsen. I Brahms Vier ernste Gesänge var hon först den stränga, profeterande ängeln, både ljungande och mild; därpå undergiven inför dödens oundviklighet. Och när hon i direkt tilltal sade döden hur bitter den är flammade känslorna hett. Skön var hennes stora, djupa röst, med en volym som hörs genom den mäktigaste pianomuller

I ord och ton målade Gunilla Nyroos, Lennart Hjulström och Lars Jönssons kammarmusiker upp många av de vitt skilda känslor som döden väcker i oss.

Gunilla Nyroos.

Lennart Hjulström.

också i låga lägen.

För orden stod Gunilla Nyroos och Lennart Hjulström med texter från Bibeln och Nobelpristagarna Wislawa Szymborska och Ceslaw Milosz. Med sina vana scenröster, som vet hur man tar ett rum och en publik i anspråk och mot den stilla stämmningsbakgrunden kunde få stavelser att riktigt klirra, tillförde de ytterligare känslor.

Här fanns den döda tordyveln, vars anspråkslösa död talar om människans egotripp. Dödens grymma godtycklighet gav hjärtklappning när den framstod i texten om terroristens tankar minuterna innan hans bomb spränger en bar. Han kalkylerar kallt kring vilka okända som kommer att ha turen att lämna baren i tid.

I orden skymtade också den åldrade människans stora gåva, att kunna se på sig själv med ironi och humor. Och ur Milosz mystiska upplevelse av att hans liv blivit som det var tänkt vände konserten till ljus. Nu gick det an att skämta; nu fick Bibelns resignerade Predikare vika för Paulus kärlekslov, och nu sjöng Melinda Paulsen Brahms äntligen så innerliga toner med triumf i sin kraftiga röst.

I det ofrånkomliga och oförklarliga finns rum för ljus: det ljus som inte kan framstå i all sin glans utan mörkret.

Det är modigt att locka publik med döden. Och alla de som kom tyckte säkert att det var en väl levd timme.

text

Susanne Holmlund
susanne.holmlund@st.nu
060-197278

foto

Johan Engman
johan.engman@st.nu
060-197182

MUSIK I DET FRIA

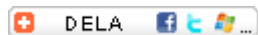
Under Stöde Musikvecka spelade Nordiska blåsarkvintetten i Örtagården i Stöde. "Vi vill vara med och engagera oss, och det är en ypperlig plats för en blåsarkvintett", säger Görel Bergman-Olsson, ordförande i Det Visa Hjärtats Örtagård. Örtagården som ligger intill Ljungan vid Stöde kyrka drivs ideellt och har funnits sedan 2000. Den blomstrande platsen är också väldigt populär vid dop och giftermål.

Publicerad 2 augusti 2009

SUNDSVALLS TIDNING

Dödens alla känslor

Människan och döden

Gunilla Nyroos och Lennart Hjulström, uppläsning**Melinda Paulson, mezzosopran****Matthias Wächter, violin****Mario de Secondi, cello****Lars Jönsson, piano****Musik av Lennart Westman (uruppförande), Johannes Brahms och Edvard Grieg**

I att framkalla många och skilda känslor kan inget tävla med födelse och död. Under Stöde musikvecka fick döden, djärvt nog, en egen temakväll i form av en meditationskonsert på fredagen. Och mycket riktigt blev det de många känslornas afton.

Under julis milda kvällssol är det svårt att känna sorg. Men stillhet, respekt och högtidlighet går bra: här bröt inga applåder stämningen, ljus brann och den uppsluppenhet som brukar spira ur en föreställning med skickliga artister var vänligt nedtonad.

Bildextra

Och att döden kan slå till i det mest leende liv visste Carl Michael Bellman. Mitt i glädjen över den nyfödde sonen Carl rycktes tvååriga Elis bort i sjukdom, och Bellmans vaggvisa till Carl är starkt färgad av vetskapen att dagarna är räknade. Över den visan, tonsatt av Beethoven, skrev Stödetsättaren Lennart Westman sitt verk "Lille Carl".

Här målade försiktiga toner och arpeggion dödens ödslighet, som öar på ett hav i dis, innan de övergick en sorts satirisk, gäckande dans, likt det svarta kaoset i Bellmans inre. Sångstämman tycks representera ordningen, som mot slutet tilltar och föder ett frö till framtid, om än inte till självklar glädje. Musiken var full av infall och idéer; ett modernt requiem som väl fångar det komplexa i vår upplevelse av döden kontra livet.

En som tydligt gestaltade många färger på dödens känslopalett var sångerskan Melinda Paulsen. I Brahms Vier ernste Gesänge var hon först den stränga, profeterande ängeln, både ljungande och mild; därpå undergiven inför dödens oundviklighet. Och när hon i direkt tilltal sade döden hur bitter den är flammade känslorna hett. Skön var hennes stora, djupa röst, med en volym som hörs genom den mäktigaste pianomuller också i låga lägen.

För orden stod Gunilla Nyroos och Lennart Hjulström med texter från Bibeln och Nobelpristagarna Wislawa Szymborska och Czesław Miłosz. Med sina vana scenröster, som vet hur man tar ett rum och en publik i anspråk och mot den stilla stämningsbakgrunden kunde få stavelser att riktigt klirra, tillförde de ytterligare känslor.

Här fanns den döda tordyveln, vars anspråkslösa död talar om människans egotripp. Dödens grymma godtycklighet gav hjärtklappning när den framstod i texten om terrorostens tankar minuterna innan hans bomb spränger en bar. Han kalkylerar kallt kring vilka okända som kommer att ha turen att lämna baren i tid.

I orden skymtade också den äldre människans stora gåva, att kunna

se på sig själv med ironi och humor. Och ur Milosz mystiska upplevelse av att hans liv blivit som det var tänkt vände konserten till ljus. Nu gick det an att skämta; nu fick Bibelns resignerade Predikare vika för Paulus kärlekslov, och nu sjöng Melinda Paulsen Bramhs äntligen så innerliga toner med triumf i sin kraftiga röst. I det ofrånkomliga och oförklarliga finns rum för ljus: det ljus som inte kan framstå i all sin glans utan mörkret.

Det är modigt att locka publik med döden. Och alla de som kom tyckte säkert att det var en väl levd timme.

Susanne Holmlund
060-197278
susanne.holmlund@st.nu

[Var den första att kommentera](#)

Publicerad 31 juli 2009

SUNDSVALLS TIDNING

Nyroos, Bellman och döden

STÖDE (ST) "Människan och döden" är temat för en lite udda tillställning under Stöde musikvecka.

Då uruppförs ett verk av Stödetonsättare Lennart Westman. Och skådespelarna Gunilla Nyroos och Lennart Hjulström bidrar med texter på temat.

Det äkta paret Nyroos och Hjulström tillhör de folkära scenansiktena. Många såg Gunilla Nyroos i "Hem till byn" under 70-talet, och hon förknippas också till exempel med "Tre kärlekar" och filmer som "Kejsaren av Portugallien" och "Moa" om Moa Martinsson.

Lennart Hjulström både agerar och regisserar och känns igen från Beckfilmer, från tv-serier som "Tre kärlekar" och "Medicinn mannen" och filmer som "Mitt liv som hund" Fram till 1994 var han också professor i regi vid Dramatiska institutet.

Nu har det meriterade paret kommit i bil till Stöde för att läsa texter som hör ihop med döden.

– Vi har valt två Nobelpristagare: Wislawa Szymborska och Czeslaw Milosz. De passade i temat. Även om de talar om döden är tonen lätt; de har en bitsk humor och det blir inte så högtravande, men är ändå på allvar, säger Gunilla Nyroos.

– Vi blev tillfrågade, och tyckte att det lät kul att vara med. Det är alltid roligt att resa uppåt landet och möta en annan publik. Jag har aldrig varit i Stöde, men i Sundsvall har jag varit ganska ofta på turné. Dessutom ligger min morfar begravd där, och en del av min släkt kommer från Bräcke, säger hon.

De gör Stödeuppdraget på sin sommarledighet. Gunilla Nyroos spelar för fullt på Dramaten i Marie-Louise Ekmans Gäckanden och kommer även att arbeta vid Stockholms stadsteater i höst. Där ska också maken Lennart Hjulström regissera.

Under konserten uruppförs också musik av Lennart Westman, tonsättare född i Stöde. "Lille Carl" utgått från den vaggvisa som Bellman skrev till sin nyfödde son Carl i sorgen efter ett annat barn, 2-åriga Elis, som dött i kopporna.

Till visan, som bland annat innehåller den välbekanta strofen "Världen är en sorgö, bäst man andas ska man dö, och bli mull tillbaka", skrev Ludwig van Beethoven en melodi.

Fotograf: Linus Wallin

Fotograf: JANERIK HENRIKSSÖN / SCANPIX

– Jag hade aldrig förut arbetat med att utgå från någon annan melodi, säger Lennart Westman.

Men det gick bra, och resultatet blev en kvartett, där sången är ett av instrumenten.

– Först trodde jag att Carl var den döde gossen. Så var det inte, men sorgen finns ju där ändå. Mitt stycke är komplext i början men blir ljusare och ljusare, och mer och mer Bellman, säger Lennart Westman.

Susanne Holmlund

060-197278

susanne.holmlund@st.nu

[Var den första att kommentera](#)